

حسابداری میانه ۱

(رشته حسابداری)

www.ketab.ir

دکتر مهدی مشکی دکتر عبدالکریم مقدم

سرشناسه	: مشکی، مهدی، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدید آور	: حسابداری میانه ۱ (رشته حسابداری) / مهدی مشکی، عبدالکریم مقدم.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: یازده، ۳۵۹ ص: جدول، نمودار.
فروست	: دانشگاه پیام نور: ۱۸۱۹. گروه حسابداری: ۵/۴۲
شابک	: 978 - 964 - 387 - 861 - 0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.
یادداشت	: چاپ قبلی: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۳ (یازده، ۳۷۰ ص:).
یادداشت	: واژه نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۵۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: حسابداری دارایی ها - آموزش برنامه‌ای.
موضوع	: حسابداری دارایی ها - راهنمای آموزشی (عالی).
موضوع	: حسابداری دارایی ها - آزمون ها و تمرین ها (عالی).
موضوع	: حسابداری دارایی ها - مسائل، تمرین ها و غیره (عالی).
شناسه افزوده	: مقدم، عبدالکریم، ۱۳۴۰ -
شناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور.
رده بندی کنگره	: HF۵۶۸/۱۳۹۰ ج۵:۵۳
رده بندی دیویی	: ۶۵۷/۲۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۶۹۸۵۴۱

دانشگاه پیام نور

حسابداری میانه ۱

مؤلفان: دکتر مهدی مشکی - دکتر عبدالکریم مقدم

ویراستار علمی: دکتر غلامحسین مهدوی

تهیه و تولید: مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۸۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول دی ۱۳۸۳، چاپ اول (تجدید حروفچینی) آبان ۱۳۹۱

شابک: ۰ - ۸۶۱ - ۳۸۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 387 - 861 - 0

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق نشر اعم از چاپی، الکترونیکی، تصویری، صوتی و اینترنتی برای دانشگاه پیام نور محفوظ است)

قیمت: ۴۷۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صوری جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

فهرست

پیشگفتار	یازده
فصل اول: بسط و تکامل مبانی نظری و عملی حسابداری و گزارشگری مالی	۱
مقدمه	۲
تعریف حسابداری	۲
اصول و مفاهیم حسابداری	۵
الف) مفاهیم (مفروضات) بنیادی حسابداری	۷
۱. فرض تفکیک شخصیت	۷
۲. فرض تداروم فعالیت	۸
۳. فرض واحد اندازه گیری	۹
۴. فرض دوره ی مالی	۹
۵. فرض تعهدی	۱۰
ب) اصول حسابداری	۱۱
۱. اصل بهای تمام شده	۱۱
۲. اصل تحقق درآمد	۱۳
۳. اصل تطابق (مقابله) هزینه با درآمد	۱۶
۴. اصل افشا	۱۹
ج) اصول (میشاق های) محدودکننده ی حسابداری	۲۰
۱. منافع بر مخارج	۲۰
۲. اهمیت	۲۰
۳. صوصیات صنعت	۲۱
۴. محافظه کاری (احتیاط)	۲۱
ویژگی های کیفی اطلاعات مالی	۲۲
الف) ویژگی های کیفی مربوط به محتوای اطلاعات	۲۳

۲۷	ب) ویژگی‌های کیفی مربوط به ارائه اطلاعات
۲۸	تضاد بین ویژگی‌های کیفی و لزوم ایجاد تعادل بین آنها
۳۱	سؤال‌های تشریحی
۳۲	سؤال‌های چندگزینه‌ای
۳۴	مسائل
۳۹	فصل دوم: صورت سود و زیان، گردش سود و زیان انباشته و صورت سود و زیان جامع
۴۰	مقدمه
۴۰	سود و مفاهیم آن
۴۲	نظریه‌های مربوط به اندازه‌گیری سود خالص
۴۲	نظریه عملکرد جاری
۴۳	نظریه شمول کلی
۴۳	دلایل طرفداران نظریه عملکرد جاری
۴۴	دلایل طرفداران نظریه شمول کلی
۴۵	اجزای تشکیل‌دهنده گزارش عملکرد مالی
۴۵	صورت حساب سود و زیان، شکل و نحوه ارائه آن
۴۸	طبقه‌بندی اقلام صورت حساب سود و زیان
۴۸	۱. اقلام عادی
۴۸	۲. اقلام غیرعادی
۴۹	۳. اقلام استثنایی
۵۰	توقف عملیات
۵۰	تغییرات حسابداری
۵۱	۱. تغییر در اصول و روش‌های پذیرفته شده حسابداری
۵۴	۲. تغییر در برآوردهای حسابداری
۵۶	۳. تغییر در شخصیت حسابداری واحد گزارشگر
۵۶	گردش حساب سود (زیان) انباشته
۵۶	اصلاح اشتباهات بااهمیت دوره‌های قبل
۵۹	صورت سود و زیان جامع
۶۰	نحوه‌ی ارائه صورت سود و زیان جامع
۶۲	سؤال‌های تشریحی
۶۲	سؤال‌های چندگزینه‌ای
۶۵	مسائل
۶۹	فصل سوم: ترازنامه یا صورت وضعیت مالی
۷۰	مقدمه
۷۰	مفهوم و کاربرد ترازنامه
۷۱	طبقه‌بندی اقلام ترازنامه
۷۳	دارایی‌ها
۷۳	دارایی‌های جاری

۷۸	بدهی‌ها
۷۸	بدهی‌های جاری
۸۲	سرمایه در گردش
۸۲	دارایی‌های بلندمدت
۸۷	بدهی‌های بلندمدت
۸۸	حقوق صاحبان سهام (سرمایه)
۹۲	نظام‌های اندازه‌گیری حاکم بر ترازنامه
۹۲	ارزش‌های خروجی مبادله
۹۲	الف) قیمت خروجی جاری
۹۳	ب) ارزش فعلی دریافت‌های نقدی آتی
۹۳	ج) ارزش نصفیه
۹۴	ارزش‌های ورودی مبادله
۹۴	الف) بهای تمام‌شده تاریخی
۹۵	ب) قیمت ورودی جاری
۹۵	ج) بهای (قیمت) استاندارد
۹۶	انتخاب مبنای اندازه‌گیری
۹۷	اشکال تهیه صورت وضعیت مالی
۱۰۵	اطلاعاتی که در خصوص اقلام ترازنامه، قابل افشاء می‌باشد
۱۱۱	سؤال‌های تشریحی
۱۱۱	سؤال‌های چند گزینه‌ای
۱۱۳	مسائل

فصل چهارم: صورت جریان‌های وجوه نقد

۱۱۷	مقدمه
۱۱۸	سیر تاریخی
۱۲۱	شکل و محتوای صورت جریان‌های نقدی
۱۲۱	مفهوم وجوه نقد
۱۲۲	طبقه‌بندی اقلام صورت جریان‌های نقدی
۱۲۳	۱. فعالیت‌های سرمایه‌گذاری
۱۲۳	۲. فعالیت‌های تأمین مالی
۱۲۴	۳. فعالیت‌های عملیاتی
۱۳۴	۴. بازده سرمایه‌گذاری‌ها و سود پرداختی بابت تأمین مالی
۱۳۵	۵. مالیات بر درآمد
۱۳۹	فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بدون تأثیر بر وجه نقد
۱۴۱	سؤال‌های تشریحی
۱۴۳	سؤال‌های چند گزینه‌ای
۱۴۶	مسائل

فصل پنجم: حسابداری وجوه نقد

۱۵۵	مقدمه
-----	-------

۱۵۶	تعریف وجوه نقد
۱۵۷	۱. تنخواه گردان
۱۶۰	۲. صندوق
۱۶۰	کسور و اضافات صندوق
۱۶۲	حساب بانک
۱۶۳	صورت حساب بانک
۱۶۳	صورت مغایرت بانکی
۱۷۰	حسابداری چک‌های وعده‌دار
۱۷۲	سؤال‌های تشریحی
۱۷۲	سؤال‌های چندگزینه‌ای
۱۷۴	مسائل

۱۷۹	فصل ششم: حسابداری سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت
۱۷۹	مقدمه
۱۸۰	بهای تمام شده سرمایه‌گذاری
۱۸۱	سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در سهام
۱۸۳	روش ارزش بازار (خالص ارزش فروش)
۱۸۴	روش اقل بهای تمام شده یا خالص ارزش فروش
۱۹۱	مالیات سود سهام
۱۹۱	سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در اوراق قرضه
۱۹۲	مبادله اوراق قرضه ما بین تاریخ‌های پرداخت بهره
۱۹۵	واگذاری بخشی از سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار
۱۹۷	پیوست فصل ششم (برای مطالعه)
۲۰۰	سؤال‌های تشریحی
۲۰۱	سؤال‌های چندگزینه‌ای
۲۰۴	مسائل

۲۰۹	فصل هفتم: حسابداری مطالبات
۲۰۹	مقدمه
۲۱۰	مطالبات تجاری
۲۱۱	۱. روش حذف مستقیم
۲۱۲	۲. روش ایجاد ذخیره
۲۱۲	روش‌های برآورد مطالبات مشکوک‌الوصول
۲۱۳	۱. روش درصدی از فروش نسیه خالص
۲۱۳	۲. روش درصدی از مانده حساب‌های دریافتنی پایان دوره
۲۱۴	۳. روش تجزیه سنی
۲۱۶	۴. روش شناسایی ویژه
۲۱۶	مقایسه روش‌های برآورد هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول
۲۱۷	چگونگی انجام ثبت اصلاحی ذخیره در پایان سالی مالی

۲۱۹	اسناد دریافتنی
۲۱۹	سفته
۲۲۰	تنزیل اسناد دریافتنی
۲۲۲	نکول (واخواست) سفته
۲۲۳	الف) نکول اسنادی که قبلاً تنزیل نشده است
۲۲۳	ب) نکول اسنادی که قبلاً تنزیل شده باشد
۲۲۶	برات
۲۲۶	عملیات حسابداری برات
۲۲۸	اسناد دریافتنی و مطالبات مشکوک‌الوصول
۲۲۸	سؤال‌های تشریحی
۲۲۹	سؤال‌های چندگزینه‌ای
۲۳۱	مسائل

فصل هشتم: حسابداری موجودی کالا

۲۳۶	مقدمه
۲۳۶	بهای تمام‌شده موجودی‌ها
۲۳۶	گردش موجودی‌ها
۲۳۷	گردش فیزیکی
۲۳۷	گردش بهای تمام‌شده
۲۳۸	سیستم‌های ثبت موجودی‌ها
۲۳۹	روش‌های محاسبه بهای تمام‌شده در سیستم ادواری
۲۴۳	روش‌های محاسبه بهای تمام‌شده در سیستم دائمی
۲۴۶	مقایسه روش‌های ارزشیابی موجودی‌ها
۲۴۷	مزایا و معایب روش‌های ارزشیابی موجودی‌ها
۲۴۹	مطابقت با استاندارد حسابداری شماره ۸
۲۵۰	روش اقل بهای تمام‌شده با قیمت بازار
۲۵۲	ثبت اصلاحی مربوط به موجودی کالا
۲۵۴	کاربرد قاعده اقل بهای تمام‌شده با ارزش بازار در مورد مجموعه‌ای از موجودی‌ها
۲۵۵	برآورد موجودی‌ها
۲۵۷	مالکیت موجودی‌ها
۲۶۰	اشتباهات در ارزشیابی موجودی‌ها
۲۶۲	سؤال‌های تشریحی
۲۶۳	سؤال‌های چندگزینه‌ای
۲۶۵	مسائل

فصل نهم: حسابداری دارایی ثابت مشهود و نامشهود

۲۷۰	مقدمه
۲۷۰	دارایی‌های ثابت مشهود
۲۷۱	قیمت تمام‌شده دارایی‌های ثابت مشهود

۲۷۷	روش های تحصیل اموال، ماشین آلات و تجهیزات
۲۷۸	۱. تحصیل دارایی ها به شکل نقد
۲۷۸	۲. تحصیل دارایی های به شکل نسیه (یا نقد و نسیه)
۲۷۸	۳. تحصیل دارایی از طریق صدور اسناد بلندمدت
۲۸۳	۴. تحصیل دارایی ها از طریق صدور سهام
۲۸۴	۵. تحصیل گروهی از دارایی ها به طور یکجا
۲۸۵	۶. تحصیل دارایی ها در قالب احداث یا ساخت
۲۸۷	۷. تحصیل دارایی ها به صورت رایگان (از طریق اهداء)
۲۹۱	۸. تحصیل دارایی ها در قالب معاوضه
۲۹۹	۹. مخارج بعد از تحصیل اموال، ماشین آلات و تجهیزات
۳۰۶	کاهش دائمی در ارزش دارایی ها ثابت مشهود
۳۱۰	تجدید ارزیابی به عنوان نحوه عمل مجاز جایگزین
۳۱۰	ضوابط و شرایط تجدید ارزیابی
۳۱۱	نحوه عمل حسابداری
۳۱۳	کنارگذاری و واگذاری دارایی
۳۱۵	استهلاک دارایی های ثابت مشهود
۳۱۶	۱. روش خط مستقیم
۳۱۷	۲. روش فعالیت
۳۱۸	۳. روش های نزولی
۳۲۱	۴. مقایسه روش های استهلاک
۳۲۶	عدم استفاده از دارایی ها
۳۲۶	منابع طبیعی و استهلاک آن
۳۲۹	دارایی های نامشهود و استهلاک آن
۳۳۴	سؤال های تشریحی
۳۳۶	سؤال های چندگزینه ای
۳۳۹	مسائل
۳۴۵	ضمائم
۳۵۱	واژه نامه فارسی - انگلیسی
۳۵۵	واژه نامه انگلیسی - فارسی
۳۵۹	فهرست منابع و مأخذ

پیشگفتار

امروزه به دنبال وضع استانداردهای ملی حسابداری و نیز لزوم مطابقت هر چه بیشتر مباحث حسابداری و بالخصوص حسابداری مالی به آن، ضرورت انجام بازنگری در منابع قبلی و تألیف کتب جدیدی که به نحو مناسب پاسخگوی نیازهای کلیه علاقمندان و بالخصوص دانشجویان رشته حسابداری باشد، بیش از پیش احساس می‌شود.

لذا با توجه به اهمیت موضوع، بر آن شدیم که در عین توجه به سرفصل‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، در چارچوب استانداردهای ملی حسابداری، مباحث حسابداری میانه ۱ را مطرح نماییم، تا بدین ترتیب از یکسو بستر لازم جهت آشنایی دانش پژوهان و دانشجویان محترم با مباحث درس مزبور و بالخصوص مباحث نظری آن مهیا شده و از سوی دیگر زمینه ورود به عرصه‌های عملی کار و تلاش برای آنان فراهم گردد.

در نگارش کتاب، سعی بر آن بوده که به اهداف و سیستم آموزش دانشگاه از جمله سیاست کتاب محوری آن توجه شده و با مطرح مثال‌ها و ارائه توضیحات لازم و کافی، مطالب تا حد ممکن، روشن و به گونه‌ای قابل فهم بیان گردد.

در نهایت، باید متذکر شد آنچه که نویسندگان این کتاب را به تکمیل و اصلاح آن در چاپ‌های بعدی تشویق می‌نماید، لطف بی‌دریغ اساتید محترم و دانشجویان عزیز در انتقال نظرات اصلاحی خود به آنان می‌باشد. منتظر پیشنهادات و انتقادات سازنده شما هستیم.

با تشکر

مهدی مشکی - عبدالکریم مقدم

اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور